

Transport żywności zgodny z przepisami

Przewoźnik zamierzający wykonywać działalność w zakresie transportu żywności musi sprostać wielu wymogom o różnicowanym charakterze – prawnym, technicznym, organizacyjnym. Przewóz stanowi nieodzowny element w procesie produkcji i obrotu żywnością, a tym samym staje się przedmiotem zainteresowania przepisów prawa żywnościowego.

Na prawo żywnościowe składa się zespół aktów prawa wspólnotowego i krajowego, których celem jest w szczególności zapewnienie bezpieczeństwa żywności na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji (1). Dynamika rozwoju tej gałęzi jest na przestrzeni ostatnich lat znaczna, co jednak nie zawsze idzie w parze z jakością regulacji i sprawia, że adresatowi przepisów wcale nie jest łatwo dojść do sedna ciężących na nim obowiązków.

PRZEWOŹNIK JAKO „PODMIOT DZIAŁAJĄCY NA RYNKU SPOŻYWCZYM”

Przewoźnik zajmujący się transportem żywności jest w rozumieniu prawa żywnościowego „podmiotem działającym na rynku spożywczym”, a jego przedsiębiorstwo „przedsiębiorstwem spożywczym” („zakładem”). Wystarczającą przesłanką dla takiej kwalifikacji jest prowadzenie działalności związanej z jakimkolwiek etapem produkcji, przetwarzania, dystrybucji żywności.

OBYWIAZEK REJESTRACJI I ZATWIERDZENIA „ZAKŁADU”

Przed rozpoczęciem działalności w zakresie przewozu żywności „zakład” przewoźnika podlega obowiązkowi zatwierdzenia i rejestracji przez właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego (2). Brzmienie przepisów może się wydawać nieco lakoniczne, dlatego warto wyjaśnić, że przedmiotem zatwierdzenia i rejestracji w przypadku „zakładu” przewoźnika będą pojazdy wykorzystywane do przewozu żywności oraz obiekty, w których żywność jest przeładowywana lub krótkotrwale składowana w trakcie procesu transportu. Wymóg zatwierdzenia i rejestracji winien zostać speł-

niony w odniesieniu do wszystkich pojazdów i obiektów, jakie przewoźnik wykorzystuje w ramach działalności do przewozu żywności. W przypadku, gdy przewoźnik prowadzi działalność w kilku lokalizacjach, każdy obiekt będzie podlegał zatwierdzeniu i rejestracji przez państwowego powiatowego in-

spektora sanitarnego właściwego miejscowo dla danej lokalizacji obiektu. Przewoźnik jest zobowiązany zapewnić, by dane w rejestrze zakładów były zawsze aktualne oraz zgłaszać organowi zmiany w tym zakresie. Niedopełnienie obowiązków w zakresie zatwierdzenia i rejestracji zakładu obwarowane jest sankcją w postaci kary pieniężnej.

Zauważyć należy, że dodatkowej regulacji w ramach prawa żywnościowego doczekały się produkty pochodzenia zwierzęcego – czyli żywność pochodzenia zwierzęcego, zarówno nieprzetworzona (na przykład mięso, ryby, jaja, mleko surowe), jak i przetworzona (na przykład wyroby mięsne, produkty mleczarskie). Działalność w zakresie transportu tej kategorii produktów podlega przed jej

TWOJE PRAWO

rozpoczęciem obowiązkowi rejestracji przez właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii, który wydając decyzję o wpisie do rejestru zakładów, nadaje zakładowi weterynaryjny numer identyfikacyjny. Również w przypadku rejestracji dokonywanej przez ten organ, winna ona objąć wszystkie pojazdy wykorzystywane przez przewoźnika do przewożenia żywności pochodzenia zwierzęcego.

Nasuwa się pytanie: jak przedstawiają się wymogi w zakresie zatwierdzenia i rejestracji w przypadku przewoźników wykonujących przy pomocy tych samych pojazdów przewozy żywności pochodzenia niezwierzęcego i zwierzęcego. Ponieważ brzmienie obowiązujących przepisów nie wskazuje jednoznacznie na rozwiązanie odmienne — uznać należy, że przewoźnik winien dopełnić zarówno wymogów zatwierdzenia i rejestracji przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, jak i wymogu rejestracji przez powiatowego lekarza weterynarii.

OBOWIĄZKI W ZAKRESIE HIGIENY

Oprócz obowiązków o charakterze administracyjno-prawnym, przewoźnik prowadzący działalność w zakresie transportu żywności zobowiązany jest spełniać wymagania higieniczne dotyczące zarówno wykorzystywanej infrastruktury i sprzętu, jak i odpowiednich procedur działania. Ogólne wymogi w zakresie higieny zostały określone w Załączniku nr II do Rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 roku w sprawie higieny środków spożywczych. Na szczególną uwagę zasługuje zwłaszcza Rozdział IV Załącznika nr II poświęcony transportowi.

Przewoźnik zobowiązany jest ponadto wdrożyć w zakładzie system HACCP — czyli system analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (3). Zaniechanie tego stanowić będzie wykroczenie podlegające karze grzywny.

ŚWIADECTWO ATP

Źródłem kolejnego obowiązku są postanowienia Umowy o międzynarodowych przewozach szybko psujących się artykułów żywnościowych i o specjalnych środkach transportu przeznaczonych do tych przewozów (ATP) sporządzonej w Genewie dnia 01.09.1970 r., której stroną jest również Polska.

Otóż przy przewozach szybko psujących się artykułów żywnościowych wymienionych w załącznikach do Umowy stosować

należy środki transportu spełniające określone wymogi i normy (izotermiczne środki transportu, lodownie, chłodnie, ogrzewane środki transportu). Spełnienie przez pojazd wspomnianych wymogów dokumentowane jest świadectwem zgodności zwanym w skrócie „świadectwem ATP”. Dokument ten winien znajdować się w pojeździe i być okazywany na żądanie organów kontroli — jego brak uzasadnia nałożenie kary pieniężnej.

UPRZYWILEJOWANIE PRZEWOZU ARTYKUŁÓW SZYBKO PSUJĄCYCH SIĘ I ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

Obok konieczności spełnienia wielu wymogów, warto odnotować, iż transport żywności jest w pewnym stopniu uprzywilejowany na gruncie przepisów o ruchu drogowym. Ograniczenia w ruchu przewidziane przepisami Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 31.07.2007 r. w sprawie okresowych ograniczeń oraz zakazu ruchu niektórych rodzajów pojazdów na drogach (Dz.U. z 2007 r., Nr 147, poz. 1040) nie znajdują bowiem zastosowania do pojazdów przewożących artykuły szybko psujące się i środki spożywcze wymienione w załączniku do tego rozporządzenia.

PODSUMOWANIE

Prowadzenie działalności w zakresie transportu żywności stanowi trudny obszar, zważywszy na wielość obowiązków, którym należy sprostać. Z drugiej jednak strony jest to obszar perspektywiczny. Rosnące oczekiwania klientów oraz konkurencja na rynku usług przewozowych skłonią zapewne niejednego przewoźnika do głębszej refleksji nad kierunkiem dalszego rozwoju. Rozwiązaniem może być specjalizacja usług — na przykład w zakresie transportu środków spożywczych. Wysiłki poczynione dla sprostania wymogom

Zatwierdzenie i rejestracja zakładu:

- wniosek — co najmniej na 30 dni przed rozpoczęciem działalności,
- organ — państwowy powiatowy inspektor sanitarny właściwy miejscowo dla siedziby zakładu,
- decyzja o zatwierdzeniu zakładu,
- wpis do rejestru zakładów.

Podstawowe akty prawa żywnościowego

- Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28.01.2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.
- Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.
- Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego.
- Ustawa z dnia 25.08.2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.
- Ustawa z dnia 16.12.2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego.

System HACCP

System HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) — to zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 41 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, postępowanie mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności przez identyfikację i oszacowanie skali zagrożeń z punktu widzenia wymagań zdrowotnych żywności oraz ryzyka wystąpienia zagrożeń podczas przebiegu wszystkich etapów produkcji i obrotu żywnością. System ten ma również na celu określenie metod eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ustalenie działań korygujących.

prowadzenia działalności w tym obszarze winny zostać z czasem zrekomensowane zleceniami klientów. Każdy szanujący się producent czy dostawca środków spożywczych ma świadomość, iż warunki, w jakich przewożone są jego produkty, to również element wizerunku jego przedsiębiorstwa — abstrahując od obowiązków stricte prawnych ciążyących na takim przedsiębiorcy w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa żywności. Producenci i dostawcy żywności winni zatem stawiać na profesjonalnego i wyspecjalizowanego przewoźnika. ■

KRZYSZTOF WYSOCKI

radca prawny
dyrektor Departamentu Branży TSL
w Kancelarii Prawnej Grynhoff Woźny Maliński